

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α° (16°)

Ἀθήνα, Σάββατο, 26 Ὀκτωβρίου 1919

ΑΡΙΘ. 46 (665)

ΔΥΡΙΚΑ

ΣΑΝ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

The sea, the sea, the open sea...

Barry Cornwall

Τὴ θάλασσα, τὴ θάλασσα πὺ τόσον ἀγαποῦσα
Κ' ἔλεα ρυθμὸς μου νὰ γενεῖ τὸ κάθε σκίρτημά της,
Τὴ θάλασσα, τὸ πέλαγο πὺ ἐκεῖ ὄνειροπετοῦσα,
Πὼς τ' ἀγριεύει ἢ τρικυμὰ καὶ τὸ χαϊδεύει ὁ μπάτης!

Οἱ Σοροκάδες κ' οἱ Καιροὶ σὰ γλάροι ποντοπλάνοι
Πετοῦνε μὲ τὰ κύματα σὰ γαλανὰ νερά της
Καὶ μὰ τὸ πέλαο φαίνεται σὰ γαληνὸ λιμάνι,
Καὶ μὰ κοχλάζει ὁ Θάνατος σὰ γριζα κύματά της.

Καὶ λέω νὰ μοιάζει ἡ θάλασσα μὲ τὴν ψυχὴ μου ἐμένα
Πὺ πότε πλέει περήφανη σ' ἀπάνεμο λιμάνι.
Καὶ πότε τρέχει ἀνήσυχη σὲ κάποια περασμένα
Πὺ πέττονται τριγύρω μου σὰ γλάροι ποντοπλάνοι.

ΜΕΣ ΣΤΑ ΕΡΕΙΠΙΑ

Τὸ ξέρω, μὲς στὰ ἐρείπια παλάτι δὲν ὑψώνει
κανεὶς πὺ ἔχει τὸ νοῦ,
μόνο κοιτάει μὲ προσοχὴ γερά καὶ θεμελιώνει
τὴν εὐτυχία στὸν Ἔρωτα, χρυσάφι τ' οὐρανοῦ.

Μὰ ἐγὼ τὸ ξέρω, κὶ ἄς πονῶ, παλάτι δὲ θὰ στήσω
στὴν ἄδολη χαρά·
τὸ φτωχικὸ καλόδι μου στὰ ἐρείπια θὰν τὸ χτίσω
θεμέλιο νάχει καὶ σκεπὴ μιὰν ἴδια συμφορά!

ΔΡΟΜΟΙ

Πολλοὶ ἔναι οἱ δρόμοι τῆς ζωῆς!.. Ἐνα δρομάκι πιάνει
τὴν ῥάχη τοῦ βουνοῦ,
καὶ ἄλλο γραμμισούλες ἤσυχες πᾶνω στὸ βράχο κάνει
ὡς νὰ σὲ φέρει σιγανὰ στ' ἀγέλι τοῦ γκορεμνοῦ.

Ἄλλο τραβάει στὴν ἐξοχὴ καὶ σοῦ χαρίζει πλέρια
τὸ γέλιο τ' οὐρανοῦ,
καὶ ἄλλο σὲ πάει στὰ πιγερά τῆς χώρας βαλτονέρια
μὲ τὴν κατάρα τῆς δουλειᾶς, ὄργη τοῦ κερανοῦ.

Μὰ τὸ δρομάκι τ' ἀπαλὸ κανεὶς δὲν τὸ ξανοίγει
στὴ θέση τῆς καρδιάς.
Τόχει σκεπιάσει ἕνας κλημὸς καὶ τὸ θαμπώνει λίγη
βροχοῦλα, κ' ἕνα σύννεφο θλιμμένο τῆς βραδιάς...

ΡΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΡΟΥΔΟΣ

Ο ΧΑΪΝΕ ΓΙΑ ΤΟ ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗ

Μεταξὺ στὰ πολλὰ πὺ ἔχουν εἰπωθεῖ γιὰ τὸ
Δὸν Κιχώτη ἀπὸ ἀνθρώπους σὶν τὸν Τολστόη, τὸ
γερμανὸ φιλόσοφο Σέλλινγκ, τὸ μεγάλο ρώσσο συγ-
γραφέα Ἰβάν Τουργένιεφ καὶ ἄλλους. Ἐχωρίζου-
με γιὰ τὴν ἐμορφιά του, τὸν πρόλογο πὺ ἔγραφε
στὰ 1837 στὸ Παρίσι ὁ Ἐρρίκος Χάινε. Νομι-
ζοῦμε πὺς θὰ τις χαροῦν οἱ ἀναγνώστες μας τὶς
παρακάτω χαρακτηριστικὲς γραμμὲς πὺ παίρνου-
με ἀπ' αὐτὸ του τὸν πρόλογο.

Ἡ ὁ βίος καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ μεγαλόπνευστου
ἰδαλοῦ Δὸν Κιχώτη γραμμμένα ἀπὸ τὸν Μιχαὴλ ντὲ
Θερβάντες Σααβέδρα, ἦταν τὸ πρῶτο βιβλίον πὺ
διάβασα ὅταν εἶχα γτάσει σὲ ἡλικία πὺ μοροῦσα νὰ
καταλαβαίνα, κὶ εἶχα μάθει νὰ διαβάω κάποιος τῆς
προκοπῆς. Ἐχω ἀκόμα ζωντανὰ σὴν ἠθύμησὴ μου ἔ-
κεινα τὰ παιδικὰ χρόνια, τότε πὺ, ἕνα πρωτὶ, ἔγραψα
ἀπὸ τὸ σίτι κρηγὰ, κὶ ἔγραξα γρήγορα στὸν ἀνακτο-
ρικὸ κήπο γιὰ νὰ διαβάσω ἐκεῖ μὲ τὴν ἡουρία μου τὸ
Δὸν Κιχώτη. Ἦτανε μιὰ ὡραία μαγιάτικη ἡμέρα...
Κάτω σ' ἕνα παλιὸ χορταριασμένο πέτρινο μπάγκο
στὴν Δεντροστοιχία τῶν Στεναγμῶν, ὅπως τὴν ἔλεγαν,
ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὸν καταρράχη, κὶ ἡ καρδιά μου
εἰσφαινότανε μὲ τὶς μεγάλες περιπέτειες τοῦ ἀιθρι-
του ἱππότη. Μὲ τὴν παιδικὴ μου ἀδωότητα τὰ ἐπαι-
ρα ὅλα στὰ σοβαρά κὶ ὅσο κομικὸ κὶ ἂν ἦτανε τὸ παι-
χνίδι πὺ παιζότανε μὲ τὸ δόστιχο ἥρωι ἀπὸ τὴν τι-
χη, ἐγὼ εἶχα τὴν ἰδέα πὺς ἔτσι ἦτανε σωστὸ νὰ γί-
νεται, πὺς τέτοια πρέπει νὰ εἶναι ἡ τύχη τῶν ἡρώ-
ων: νὰ γίνονται καταγέλαστοι, καὶ νὰ δέχονται πλη-
γὲς στὸ κορμί τους, καὶ λυπῶνται ἥσο γιὰ τὸ πρῶ-
το, ὅσο ἐνανθὰ μὲς στὴν γρηγὴ μου πὺς δεύτερες.—
Ἦμωνα παιδι καὶ δὲν ἤξερα τὴν εἰρωνεία πὺ ἔχει
βάλει ὁ Θεὸς στὸν κόσμο, καὶ πὺ τὴν εἶχε μιμηθεῖ ὁ
μεγάλος ποιητὴς στὸν τυπωμένο του μικρὸν κόσμο, καὶ
δὲν μοροῦσα νὰ κρατήσω τὰ μικρότερα μου δάκρια,
ὅταν ὁ εὐγενικὸς ἱππότης, γι' ἀθῆν του τὰ εὐγενικὰ αἰ-
σιήματα, πληρωνότανε μόνον μὲ ἀχαριστία καὶ ξυλιές.
Μὴ ὄντας ἀκόμα ἀρκετὰ γυμνασμένος στὸ διάβασμα,
πρόφερα τὴν κάθε λέξη δυνατὰ, κὶ ἔτσι μοροῦσαν
πουλιὰ καὶ δέντρα, ρυάκια καὶ λουλοῦδια νάκοῦνε
κὶ αὐτὰ τὰ ὅσα διδάζω κὶ ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ ὅσα τῆς
φύσης πλάσματα, ὅπως καὶ τὰ παιδιὰ, δὲν ἔχουν ἰδέα
γιὰ τὴν εἰρωνία τοῦ κόσμου, τὰ ἐπαιρταν κὶ αὐτὰ ὅλα
στὰ σοβαρά, ὅπως κὶ ἐγὼ, κὶ ἔκλαιγαν μαζί μου
γιὰ τὰ ὅσα ὑπόφερε ὁ φτωχὸς ἱππότης... Ἐἶναι ὄχι τὸ
χρόνια ἀπὸ τότε πὺ ἔγραψα γιὰ τὸ τέταρτο μέρος
τῶν Ἰταξιδιῶν, μου. πὺς παραπάνω γραμμὲς ὅπου
ζωγράφω τὴν ἐντύπωση πὺ εἶχε κάνει πὺ πρῶ-
πρωτύτερα τὸ διάβασμα τοῦ «Δὸν Κιχώτη». Ἄγιο
ὄρανε, τὶ γρήγορα πὺ φεύγουν καὶ πᾶνε τὰ χρόνια!

"Ετσι μου φαίνεται οὐ νὰ εἶχα μὲν ἄλλοτε πρὸς τὴν ἑλπίδα τοῦ διάβασμα τοῦ βιβλίου στὴ Δευτεροστοιχία τῶν Στεφανῶν στὸν ἀνακοινωτικὸν κήρυγμα τοῦ Ντισελντοφ, καὶ πῶθω ἀκόμα τὴν καρδιά μου συγκινημένη ἀπὸ θαυμασμὸν γιὰ τὴν πράξιν καὶ τὰ πάθη τοῦ μεγάλου ἱππότη. "Εμμενε ἀραγε ἀμετάβλητη ἡ καρδιά μου ὄλον αὐτὸν τὸν καιρὸν, ἢ μήπως, ἀφοῦ ἔγραψεν ἓνα μυστηριώδη κείμενον, γύρισε πάλι εἰς αἰσθήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας; "Ισως νᾶγινε τὸ τελευταῖον: γιὰ τὴν θημῶναι πῶς, οἱ διάφορες ἐποχὲς τῆς ζωῆς μου, μὴ εἶχε κάνει τὸ διάβασμα τοῦ "Ἄδν Κιζώτη, κάθε φορὰ καὶ διαφορετικὴ αἴσθησι. "Όταν ἔφτασα εἰς τὸ λουλούδιον τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας, καὶ δουλοῦσα ἰαμαθὰ μου χεῖρα μέσα εἰς τριανταφυλιὰς τῆς ζωῆς, καὶ σκορφαίονα οἱ τοὺς πύθους θρόνους γιὰ τὴν ζυγῶνν περιοσότερον τὸν ἥλιον, καὶ, τὴν νύχτες δὲν ἀναιρευόμενον ἴσποῖ ἄλλο παρὰ ἀπὸ τὸν κὶ ἀγγρὲς παρθένας: τότε ὁ "Ἄδν Κιζώτης, ἦταν γιὰ μένα ἓνα πολὺ δυσάρεστο βιβλίον, πὸν τὸ παραμέριζα καθόρουτος κάθε φορὰ πὸν τὸ συναντοῦσα εἰς τὸ δρόμον μου. Ἀργότερα, ὅταν ἔγινε πῶς ἄντρας, συνθιβάσθηκα ὁπωσδήποτε μετὰ τὸ δουλοῦσθαι ὑπερασπιστῆ τῆς Λουλουίνεας, καὶ ἀρχισα νὰ γελῶ μαζὶ του. Ὁ δόλιος ἀνθρώπος εἶναι ἓνας παλαβὸς, εἶεγα. Μολαταῦτα, εἰναι παρὰ τὸν ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς μου, μετὰ κληροῦσαν οἱ οἰκίαι τοῦ ξεροαρκιωτοῦ ἱππότη καὶ τοῦ παχιοῦ του ἱπποκόμου, πρὸ πάντων κάθε φορὰ πὸν ἔβλεπα τὸ δρόμον μου νὰ χωρίζεται, μπρὸς μου, εἰς δύο. "Ετσι θυμᾶμαι πῶς, ὅταν ταξίδευα γιὰ τὴν Γαλλία, καθὼς ἔπνησα κάποιον πρὸς, μέσα εἰς αὐτὴν, ἀπὸ ἓνα παραγεμῶνον ἕπνον, εἶδα μέσα εἰς τὴν προση κατακλιτῆ, εἰς πολὺ γνωστίαι μου μορφῆς, νὰ θαδίζον κοντὰ μου καθάλα: καὶ ἡ μιά, εἰς δεξιά μου, ἦταν ὁ Ἄδν Κιζώτης ἀπάνω εἰς τὸν φανταστικὸν του Ροσινάντε, καὶ ὁ ἄλλος, εἰς ἀριστερὰ μου, ἦταν ὁ Σάντος Πάντος ἀπάνω εἰς τὸν πραγματικὸν του γραφῆ. Ἐγχε ἀκρυβῶς ἠτάσαι εἰς τὴν γαλλικὰ σύνορα. Ὁ εὐγενικὸς ἱππότης ἔσκουπε γεμάτος σεβασμὸν τὸ κεφάλιν του μπροστὰ εἰς τὴν τριχρωμὴ σημαία πὸν κινεῖται εἰς ἀπέναντί μας, ἀπάνω εἰς τὸν ὑψηλὸν πάσσαλον τῶν συνόρων, ὁ καλὸς Σάντος χαίρετρε μετὰ ἓνα κάπως νηροῦτερον κούνημα τῆς κεφαλῆς του τοὺς πρώτους Γάλλους χωροφύλακας πὸν συναντήσαμε λίγον παραπέρα. Στὸ τέλος θυμὸν τράβηξαν μπρὸς καλπάζοντας καὶ οἱ δύο μου φίλοι, καὶ τοὺς ἔχασα ἀπὸ τὰ μάτια μου, καὶ μόνο πὸν καὶ πὸν ἀκουγα ἀκόμα τὸ ἐνθουσιώδη κλιμίντισμα τοῦ Ροσινάντε καὶ τοὺς καταφατικὸν τόνους τοῦ γραφῆ.

Εἶχα τότε τὴν ἰδέαν πῶς τὸ γελῶν τοῦ Δονκιχωτισμοῦ ἦταν εἰς τὸν πόδον τοῦ εὐγενικοῦ ἱππότη νὰ ξαναζωτανεῖ μίαν ἀπὸ καιρὸν πεθαμένην ἐποχὴν, καθὼς καὶ εἰς τὴν ὀδνηρὴν ἐπαφὴν τοῦ φτωχοῦ του κορμιοῦ, καὶ μάλιστα τῆς ὀρχῆς του, μετὰ τὴν πραγματικότητα τῆς συγγραμικῆς ἐποχῆς. "Ἀχ, ἀργὸν εἶναι διδάχθηκα πῶς εἶναι ἄλλο τὸσο ἀχάριστον τρέλα εἶναι νὰ γυροῦμε νὰ φέρουμε τὸ μέλλον εἰς τὴν ἐποχὴν μας πολὺν πρὶν ἀπὸ τὸν καιρὸν σου, ὅταν γιὰ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ἐναντίον εἰς τὸν ἀσκήρῶν συμφύρονα τοῦ σήμερον δὲν ἔχουμε, παρὰ ἓνα ἀδύνατον προφάλογον, μὴ κατασπισμένη πανοπλία καὶ ἓνα ἄλλο τὸσο σακάτιον κορμὶ! "Όπως γιὰ ἐκεῖνον, ἔτσι καὶ γιὰ τοῦτον τὸν Δονκιχωτισμὸν κουνάει ὁ σφῶν τὸ φρόνιμον κεφάλιν του. — Ὅμως ἡ Δουλοῦνεα τοῦ Τοδόου εἶναι ἡ ἐμορφότερη γυναίκα

πὸν κόσμοον μὲν πὸν κείτομαι ὁ ἄθλιος ἐγὼν κατὰ γίαις, νικημένος, ποτὲ δὲ θὰ πάρω πίσω αὐτὸν μου τὸ λόγο — ἐμπρὸς χτυπᾶτε μετὰ τὰ κοντάρια σας, οἱ ἀργυροὶ ἱππῶτες τῆς οὐλήρης, οἱ μασκαρεμένοι μαρομπέρηδες.

Ποῖος θαδὲς στοχασμὸς ὀδηγοῦσε τὸ μεγάλο Θεοβατῆς εἰς τὴν ἔγγραφον τοῦ μεγάλου του βιβλίου; "Ἦθελε μονάχα νὰ πολεμήσει τὰ ἱπποτικὰ μυστηριώδη, πὸν τὸ διάβασμά τους κυριαρχοῦσε εἰς τὴν ἐποχὴν του μετὰ τὴν δύναμιν εἰς τὴν Ἰσπανία, πὸν κάθε ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ προσπάθεια ἐναντίον τοὺς ναυαγοῦσε; ἢ μήν ἦθελε νὰ γελοιοποιήσει τὸν κάθε φανερῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐνθουσιασμοῦ γενικὰ, καὶ, κοντὰ ὁ αὐτὸν, εἰδικὰ, τὸν ἡρωισμὸν ἐκείνων πὸν τὰ περιμένον ὄλα ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ σπαιτοῦ τους; Εἶναι φανερὸν πῶς ὁ σκοπὸς του ἦταν μόνο νὰ σαρκωσῆ τὰ μυστηριώδη πὸν εἶπαμε παραπάνω, καὶ πὸν ἦθελε νὰ τὴν παραδώσει εἰς τὸν γενικὸν σαρκασμὸν καὶ νὰ ἀφανίσει, ὀρχοντας φῶς ἀπάνω εἰς τὴν μορφήν τους. Καὶ τὸ κατὰ φρεν αὐτὸ μετὰ τὸν ἐξοχότερον τρόπον: γιὰ ἐκεῖνον πὸν δὲν μποροῦσαν νὰ κατορθώσουν μήτε οἱ συμβουλῆς τοῦ ἀμβίωνα, μήτε οἱ φροβῆρες τοῦ ὑπουργοῦ, τὸ κατόρθωσε ἓνας ἡωχὸς συγγραφέας μετὰ τὴν πένα του: ἔφερε τέτοια καταστροφὴν εἰς τὰ ἱπποτικὰ μυστηριώδη, πὸν λίγον ὑστερον ἀπὸ τὴν ἐκάνισιν τοῦ Ἄδν Κιζώτη, κανένας πῶς δὲν ἔβρισκε γούστο εἰς τὰ κείνα τὰ βιβλία, ὁ δὲ τὴν Ἰσπανία, καὶ οὔτε πῶς τὴν πώθηκε κανένα τέτοιο. Ὅμως ἡ πένα τοῦ μεγάλου τοῦ εἶναι πάντοτε μεγαλότερη ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον, φάνει πάντοτε πολὺν μακρότερα ἀπὸ τοὺς ἐρήμερους σκοποῦς του, καὶ δίχως νὰ ἔχει πῶς συνείδησιν τοῦ τι ἔκανε, ἔγραψε ὁ Θεοβατῆς τὴν μεγαλότερη εἰς τὸν ἔγγραφον εἰς τὸν ἀνθρώπινον ἐνθουσιασμόν. Ποτὲ δὲν τὸ ὑποπνεύστανε αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὁ ἡρωας, πὸν πέρωσε τὸ μεγαλότερον μέρος τῆς ζωῆς του εἰς τὸν πολεμικὸν ἡρωισμὸν, καὶ πὸν ἀκόμα εἰς τὴν κατοῦνῶν του τὰ χροῖνα πολλῆς φροῆς χαίροταν πῶς εἶχε πολεμήσει εἰς τὴν μάχην τοῦ Λεπάντου, μολοντὶ αὐτὴ τὴν δόξαν τὴν εἶχε πληροῦσε μετὰ τὸ ἀριστερὸν του χεῖρον πὸν ἔρχε καὶ χαμῶν . . . .

ΕΡΡΙΚΟΣ ΧΑΪΝΕ

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΚΑΪΜΟΣ

Στὰ πεζοδρομια μοναχὸς ξεσῆρον κουρασμένα τὰ βήματά μου πὸν ἀντηχοῦν εἰς τὸν ἔρημον ἐκκλησιαστικὸν, καὶ ὄλα μου φαίνονται ἀσκημα καὶ μακρονὰ καὶ ἔξανα καὶ ἀκόμα ὁ λόγος ὁ καλὸς τῆς Βιζωνείας θροια.

Μέσ' εἰς τὸ σκοτάδι εἰς οἰκίαι γοργοπερῶν ζευγάρια, θυμὸν ἡ ζούλια δὲ χτυπᾶ εἰς τὴν ἀδεια μου καρδιά, καὶ ξεπνυχῶντας μακρονὰ κάποιον κινδάραις ἄρια σιυάλαζει νότες θαμπερῆς εἰς τὴν ἀκρὴν εἰς τὴν θροα.

Στὰ πεζοδρομια ὀλονυχτίαι γυρίζω λυπημένα χωρὶς ἐλπίδα ἢ θύμισιν, χωρὶς ἀποθυμῶν, ὄλα μου μοιάζουν ψεύτικα, καὶ ἡ ζωὴ πῶς φέμει,

με ξεπερνᾶ εἰς τὴν παγωνία μὴ νεκρικὴ ἐρημῶν καὶ δὲν μπορῶ νὰ ἐμπιστευτῶ τὸν ἀγνωστο καμὸν μου οὔτε καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸν μου.

ΚΡ. ΕΣΠΕΡΑΣ